

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 597/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **GPW s. r. o.**, Vysoká 16, Bratislava, IČO 35 951 796, zastúpenej advokátskou kanceláriou VIVID LEGAL, s. r. o., Plynárska 7/A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Dušan Mihaleje, proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21 Cob/92/2019-645 z 28. apríla 2020 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 21 Cob/92/2019-758 z 29. júla 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Obdo/40/2021 z 24. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 21 Cob/92/2019-645 z 28. apríla 2020 v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 21 Cob/92/2019-758 z 29. júla 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Obdo/40/2021 z 24. novembra 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu a uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľky (bývalej akcionárky a žalobkyne), ktorou sa proti obchodnej spoločnosti [redacted], [redacted] [emitentovi kótovaných akcií; (ďalej len „žalovaná“)], domáhala zaplatenia sumy 96,66 eur s príslušenstvom tvrdiac, že vytesnenie drobných akcionárov nebolo v súlade

so zákonom, keďže ponúknutú cenu 41,89 eur za jednu akciu nemožno považovať za primeranú cenu, resp. primerané protiplnenie podľa § 118g ods. 5 a 6 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov („ďalej len „zákon o cenných papieroch“) a prílohy č. 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška o stanovení všeobecnej hodnoty majetku“), čo mal preukázať znalecký posudok č. 108/2011 vyhotovený na základe pokynu okresného súdu, ktorý všeobecnú hodnotu jednej akcie určil sumou 90,22 eur. Sťažovateľke tak mala vzniknúť škoda predstavujúca rozdiel medzi poskytnutím protiplnením vo výške 83,78 eur za dve akcie a protiplnením vo výške 180,44 eur za dve akcie, ktoré mala dostať v rámci povinnej ponuky na prevzatie podľa § 119 ods. 1 zákona o cenných papieroch. S uvedeným tvrdením sťažovateľky sa okresný súd nestotožnil, keďže vykonaným dokazovaním (vrátane výsluchu znalca, ktorý vypracoval znalecký posudok č. 108/2011 a ktorý navrhla sťažovateľka) nezistil skreslenie znaleckého posudku č. 10/2009 ani jeho manipulujúci charakter. Okresný súd konštatoval (bod 33 jeho rozsudku), že v konaní nebolo sporné, že povinná ponuka žalovanej na prevzatie nepredchádzala uplatneniu práva výkupu podľa § 118i zákona o cenných papieroch), a teda povinnosťou znalca nebolo stanoviť všeobecnú hodnotu podniku ako celku majetkovou metódou a zároveň podnikateľskou metódou (t. j. dvoma metódami). V nadväznosti na uvedené okresný súd osobitne reagoval (body 37 až 39 jeho rozsudku) na rozdielne stanoviská, ku ktorým dospeli znalecké organizácie pri zisťovaní primeranej hodnoty protiplnenia na účel zistenia hodnoty cenných papierov, pričom zhodne s názorom žalovanej (bod 35 jeho rozsudku) konštatoval, že znalec v znaleckom posudku č. 108/2011 aplikoval korekciu, keď upravil podnikateľský plán predložený žalovanou, čo mu však vyhláška o stanovení všeobecnej hodnoty majetku neukladala ani neumožňovala, a to spôsobilo, že hoci použil podnikateľskú metódu, dospel k inému výsledku ako znalec v znaleckom posudku č. 10/2009, ktorý (taktiež) použitím podnikateľskej metódy do hodnôt v podnikateľskom pláne predloženom žalovanou nezasahoval, ale postupoval striktnie podľa citovanej vyhlášky. Skutočnosť, že sa znalec nemôže svojvoľne odchýliť od podnikateľského plánu a hodnôt v ňom uvedených, vyplýva aj zo stanoviska Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky založeného v súdnom spise. So zreteľom na legálnu definíciu pojmu primerané protiplnenie (§ 118g ods. 6 zákona o cenných papieroch) preto okresný súd dospel k záveru, že v danom prípade nebola naplnená skutková podstata objektívnej zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú porušením zákonných povinností ustanovených v § 159 ods. 1 zákona o cenných papieroch a v § 757 a § 373 a nasl. Obchodného zákonníka a že žaloba bola podaná nedôvodne.

3. Na základe odvolania sťažovateľky, v ktorom zopakovala svoje argumenty o neprimeranej výške protiplnenia, krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)], pričom zopakoval, že pojem „primerané protiplnenie“ na účely povinnej ponuky na prevzatie je zreteľne vymedzený legálnou definíciou v § 118g ods. 6 zákona o cenných papieroch, z ktorej vyplýva, že protiplnenie je primerané, ak tam uvedeným kritériám vyhovuje. Jedným z týchto kritérií je aj „protiplnenie stanovené znaleckým posudkom“, ktoré nie je vo sfére vplyvu navrhovateľa povinnej ponuky, keďže výber znalca vykoná Národná banka Slovenska zo zoznamu vedeného podľa osobitného predpisu (§ 118g ods. 7 zákona o cenných papieroch). Výnimka z tohto pravidla je upravená v § 118g ods. 8 zákona o cenných papieroch, ktorý ustanovuje, že účely stanovenia výšky

protiplnenia možno použiť aj znalecký posudok vypracovaný pred vznikom povinnosti vyhlásiť povinnú ponuku na prevzatie, ak medzi jeho vypracovaním a vznikom tejto povinnosti neuplynulo viac ako šesť mesiacov a ak Národná banka Slovenska jeho použitie nezamietla, k čomu došlo aj v danom prípade, keďže Národná banka Slovenska rozhodnutím č. OPK-2464/2010/2 z 1. marca 2010 schválila návrh povinnej ponuky na prevzatie vlastných kmeňových akcií žalovaného v dôsledku uznesenia valného zhromaždenia z 18. decembra 2009 o skončení obchodovania na burze cenných papierov, v rámci ktorého nezamietla použitie znaleckého posudku č. 10/2009 na účely určenia primeraného protiplnenia za akcie spoločnosti. Ak teda žalovaná v povinnej ponuke zverejnenej v súlade s § 118 ods. 1 zákona o cenných papieroch v denníku Hospodárske noviny ako primerané protiplnenie uviedla sumu, ktorá nie je nižšia než suma protiplnenia uvedená v tomto znaleckom posudku (41,89 eur za jednu akciu) a ktorá zároveň nie je nižšia ako ďalšie tri kritériá uvedené v § 118g ods. 6 zákona o cenných papieroch, splnila v tejto časti svoju povinnosť uviesť v povinnej ponuke na prevzatie pravdivé a úplné, ako aj správne údaje v súlade s § 116 ods. 5 zákona o cenných papieroch aplikovaným na túto právnu situáciu len primerane (§ 118g ods. 10 zákona o cenných papieroch). Žalovaná svojím postupom neporušila žiadnu zákonnú povinnosť, a teda nebola splnená už prvá podmienka zodpovednosti za škodu podľa § 159 ods. 1 zákona o cenných papieroch. Zároveň vzhľadom na skutočnosť, že povinná ponuka žalovanej na prevzatie nepredchádzala uplatneniu práva výkupu podľa § 118i zákona o cenných papieroch, nebol dôvod ani na aplikáciu týchto zákonných ustanovení súdom, ktorej sa sťažovateľka dožadovala tvrdiac, že ide o medzeru v práve.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, kde odvolaciemu súdu vytkla, že jeho závery týkajúce sa znaleckého dokazovania sú zmätočné, prekvapivé a nepredvídateľné a ako také viedli k nesprávnemu právnemu posúdeniu danej veci. Sťažovateľka s poukazom na to, že postup navrhovateľov pri povinných ponukách na prevzatie upravených v ustanoveniach zákona o cenných papieroch má vychádzať zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/25/ES z 21. apríla 2004 o ponukách na prevzatie (ďalej aj „smernica o ponukách na prevzatie“), ktorá mala byť transponovaná do slovenského právneho poriadku najneskôr do konca roku 2014, uviedla, že v danom prípade bolo nevyhnutné „nepriamo aplikovať Smernicu o ponukách na prevzatie, a teda vykladať ustanovenia dotknutej právnej úpravy eurokonformne“, čo sa však v danej veci nestalo.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením (doručeným sťažovateľke 5. januára 2023) dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné [§ 447 písm. c) CSP], keďže tvrdené vady zmätočnosti ani nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom nezistil.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] opakovane uvádza, že vytesnenie drobných akcionárov nebolo v súlade so zákonom, keďže ponúknutú cenu 41,89 eur za jednu akciu nemožno považovať za primeranú cenu, resp. primerané protiplnenie podľa § 118g ods. 5 a 6 zákona o cenných papieroch. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka všeobecným súdom konajúcim v danej veci vytýka, že sa nedostatočne zaoberali jej argumentmi, nesprávne vyložili

„potrebu určenia primeraného protiplnenia a samotnej primeranosti protiplnenia“, čím došlo nielen k negovaniu celej podstaty súdneho sporu, ale aj k nemožnosti sťažovateľky domôcť sa jej majetkových práv. Z uvedených dôvodov sťažovateľka považuje napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nielen za nezákonné, zjavne neodôvodnené, arbitrárne, ale aj za rozporné s právom Európskej únie, keďže ani jeden z vo veci konajúcich súdov nevyložil eurokonformne ustanovenia smernice o ponukách na prevzatie týkajúce sa ochrany menšinových akcionárov, povinnej ponuky a primeranej ceny.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 7 ods. 2 ústavy, základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 21 Cob/92/2019-645 z 28. apríla 2020 v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 21 Cob/92/2019-758 z 29. júla 2021 (bod 3) a uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Obdo/40/2021 z 24. novembra 2022 (bod 5), ktoré sťažovateľka považuje nielen za nezákonné, zjavne neodôvodnené, arbitrárne, ale aj za rozporné s právom Európskej únie, keďže ani jeden z vo veci konajúcich súdov nevyložil eurokonformne ustanovenia smernice o ponukách na prevzatie týkajúce sa ochrany menšinových akcionárov, povinnej ponuky a primeranej ceny (bod 6).

8. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05). Skutkový stav a práve závery všeobecného sudu sú predmetom kontroly zo strany ústavného sudu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

III.1. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 a čl. 7 ods. 2 ústavy, základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

9. Ústavný súd, považujúc vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľky ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu za podanú včas (§ 124 zákona o ústavnom súde), posudzujúc napadnutý rozsudok krajského súdu, skúmal, či sa krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu (bod 3) neodchyľil od prípustného výkladu relevantných právnych noriem upravujúcich povinnú ponuku na prevzatie podľa § 118 až § 119 zákona o cenných papieroch, pričom považoval za vhodné rozvinúť bod 21 rozsudku krajského súdu upriamením pozornosti na príslušné normy úniijného práva a k nemu sa vzťahujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“).

10. Keďže prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05) a odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, ústavný súd vzal pritom na zreteľ i rozsudok okresného súdu, považujúc ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu za podanú včas (§ 124 zákona o ústavnom súde).

11. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2 (čl. 7 ods. 2 ústavy).

12. Z citovanej ústavnej normy vyplýva, že vznik členstva Slovenskej republiky v Európskej únii okrem iného tkvie aj v dobrovoľnom vzdaní sa časti suverenity štátu v prospech Európskej únie. Pritom ide aj o časť suverenity pri všeobecne záväznom regulovaní spoločenských vzťahov. To jednoznačne vyplýva z druhej vety čl. 7 ods. 2 ústavy. Preto Národná rada Slovenskej republiky síce zostáva stále jediným vnútroštátnym zákonodarným orgánom (čl. 72 ústavy), nie však jediným orgánom oprávneným normovať obsah spoločenských vzťahov na úrovni zákonnej sily. Za určitých okolností teda slovenské orgány aplikujúce právo (aj sudy) musia skúmať nielen vôľu zákonodarcu, ale aj vôľu úniijného tvorcu zodpovedajúcej právnej regulácie, ktorá je z hľadiska právnej relevancie úpravy správania subjektov práva v právnych vzťahoch postavená na roveň, ba niekedy aj nad vôľu zákonodarcu. Formulovaná požiadavka má svoj základ v samotnej ústave, ktorá v čl. 144 ods. 1 sudcom pri rozhodovaní nepredpisuje len viazanosť zákonom ako kvalifikovaným výsledkom realizácie vnútroštátnej zákonodarnej moci (toto sťažovateľ účelovo zdôrazňuje), ale aj viazanosť ústavou (teda i jej čl. 7 ods. 2) i samotnou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 ústavy. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú (na rozdiel od nariadení) typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Citované ustanovenie primárneho práva Európskej únie vysielá zrozumiteľné posolstvo vnútroštátnym orgánom členských štátov zaväzujúc ich na taký výkon ich vrchnostenských kompetencií, ktorý zabezpečí dosiahnutie výsledku očakávaného smernicou. Inými slovami, ide tu o povinnosť naplniť vôľu úniijného tvorcu smernice vnútroštátnymi právnymi prostriedkami. Štandardným prostriedkom dosahovania cieľa stanoveného smernicou je zmena právnej úpravy, ku ktorej pristúpi vnútroštátny zákonodarcu. Avšak pre prípad, že túto svoju povinnosť nesplní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc a nepriameho účinku smerníc (m. m. III. ÚS 666/2016).

13. Smernica o ponukách na prevzatie vo svojich úvodných ustanoveniach členským štátom ukladá prijať potrebné opatrenia na ochranu majiteľov cenných papierov, najmä tých s menšinovým podielom po nadobudnutí kontroly nad ich spoločnosťou. Členské štáty by mali zabezpečiť takúto ochranu tak, že osobe, ktorá nadobudla kontrolu nad spoločnosťou, uložia povinnosť predložiť všetkým majiteľom cenných papierov tejto spoločnosti ponuku na odkúpenie všetkých ich podielov za primeranú cenu v súlade so všeobecnou definíciou. Členské štáty by mali mať možnosť ustanoviť ďalšie nástroje na ochranu záujmov majiteľov cenných papierov, napr. povinnosť vykonať čiastočnú ponuku, ak navrhovateľ nenadobúda kontrolu nad spoločnosťou, alebo povinnosť oznamovať ponuku v rovnakom čase, ako je nadobudnutá kontrola spoločnosti.

14. Na účely vykonávania tejto smernice členské štáty zabezpečia, aby sa dodržiavalo viacero zásad vrátane tej, že všetkým majiteľom cenných papierov cieľovej spoločnosti tej istej triedy sa musí poskytovať rovnocenné zaobchádzanie; navyše, ak osoba nadobudne kontrolu nad spoločnosťou,

musia byť chránení ostatní majitelia cenných papierov [čl. 3 ods. 1 písm. a) smernice o ponukách na prevzatie]. S cieľom zabezpečiť súlad so zásadami stanovenými odseku 1 členskej štáty zabezpečia, aby sa dodržiavali minimálne požiadavky stanovené v tejto smernici; môžu stanoviť ďalšie prísnejšie podmienky a ustanovenia, ako sú ustanovenia tejto smernice na reguláciu ponúk [čl. 3 ods. 2 písm. a) a b) smernice o ponukách na prevzatie].

15. Touto smernicou nie je dotknutá právomoc členských štátov určiť súdne alebo iné orgány príslušné urovnávať spory a rozhodovať o nezrovnalostiach, ktoré sa vyskytli v priebehu ponúk, alebo právomoc členských štátov upraviť, či a za akých okolností sú strany ponuky oprávnené začať správne alebo súdne konanie. Touto smernicou nie je dotknutá prípadná právomoc súdov členských štátov zamietnuť súdne konania a rozhodnúť, či takéto konania majú vplyv na výsledok ponuky. Touto smernicou nie je dotknutá právomoc členských štátov stanoviť právny stav, pokiaľ ide o zodpovednosť orgánov dohľadu alebo vo vzťahu k súdnym sporom medzi stranami ponuky (čl. 4 ods. 6 smernice o ponukách na prevzatie).

16. Ak fyzická alebo právnická osoba v dôsledku svojho nadobudnutia alebo nadobudnutia osôb konajúcich v zhode s ňou drží cenné papiere spoločnosti podľa čl. 1 ods. 1, ktoré jej pripočítané k jej akýmkoľvek existujúcim držbám takýchto cenných papierov a držbám takýchto cenných papierov osôb konajúcich v zhode s ňou priamo alebo nepriamo poskytujú stanovené percento hlasovacích práv v tejto spoločnosti, ktoré má za následok jej kontrolu tejto spoločnosti, členské štáty zabezpečia, aby sa od takejto osoby požadovalo vykonanie ponuky ako prostriedok ochrany menšinových akcionárov tejto spoločnosti. Takáto ponuka je adresovaná čo najskôr majiteľom týchto cenných papierov pre všetky ich držby za primeranú cenu v zmysle odseku 4 (čl. 5 ods. 1 smernice o ponukách na prevzatie).

17. Najvyššia cena zaplatená za tie isté cenné papiere navrhovateľom alebo osobami konajúcimi v zhode s ním počas určitého obdobia, ktoré určia členské štáty, a to aspoň šesť mesiacov a nie viac ako 12 pred ponukou uvedenou v odseku 1, sa považuje za primeranú cenu. Ak po zverejnení ponuky a pred uplynutím lehoty na prijatie ponuky navrhovateľ alebo iná osoba konajúca v zhode s ním nakúpi cenné papiere za cenu vyššiu ako za cenu ponuky, navrhovateľ zvýši svoju ponuku tak, aby nebola nižšia ako najvyššia cena zaplatená za takto nadobudnuté cenné papiere. Ak sú dodržané všeobecné zásady uvedené v čl. 3 ods. 1, členské štáty môžu povoliť svojim orgánom dohľadu upraviť cenu uvedenú v prvom pododseku za okolností a v súlade s kritériami, ktoré sú jasne určené. Na tento účel môžu zostaviť zoznam okolností, za ktorých môže byť upravená najvyššia cena smerom nahor alebo nadol, napríklad ak najvyššia cena bola stanovená dohodou medzi kupujúcim a predávajúcim, ak sa manipulovalo s trhovými cenami príslušných cenných papierov, ak trhové ceny všeobecne alebo určité trhové ceny boli ovplyvnené výnimočnými udalosťami alebo s cieľom umožniť záchranu spoločnosti v ťažkostiach. Môžu tiež určiť kritériá, ktoré sa uplatnia v takýchto prípadoch, napríklad priemernú trhovú cenu počas určitého obdobia, likvidačnú hodnotu spoločnosti alebo iné objektívne kritériá hodnotenia spravidla používané pri finančných analýzach. Každé rozhodnutie orgánu dohľadu o úprave na primeranú cenu musí byť odôvodnené a zverejnené (čl. 5 ods. 4 smernice o ponukách na prevzatie).

18. Na to, aby bola dodržaná tak zásada právnej istoty, ako aj potreba zabezpečiť úplné uplatňovanie smerníc, musia byť požiadavky smernice o ponukách na prevzatie prevzaté do jasného, presného a transparentného právneho rámca stanovujúceho záväzné ustanovenia v oblasti, ktorej sa táto smernica týka, čo Súdny dvor zdôraznil už vo svojom rozsudku z 20. júla

2017 vo veci Marco Tronchetti Provera a i., C-206/16, v ktorom (okrem iného) uviedol, že «28. Pod názvom „Ochrana menšinových akcionárov, povinná ponuka a primeraná cena“ článok 5 tej istej smernice upravuje na účely ochrany záujmov majiteľov cenných papierov spoločností predovšetkým dve pravidlá, ktoré majú členské štáty povinnosť uplatniť a jedno, ktoré sa môžu rozhodnúť uplatniť. 29. Po prvé článok 5 ods. 1 smernice 2004/25 stanovuje zásadu povinnej ponuky prevzatia cenných papierov dotknutej spoločnosti. Upravuje tak, že ak fyzická osoba alebo právnická osoba v dôsledku svojho nadobudnutia alebo nadobudnutia osôb konajúcich v zhode s ňou drží cenné papiere spoločnosti, ktoré patria do pôsobnosti tejto smernice, a ktoré pripočítané k jej akýmkoľvek existujúcim držbám takýchto cenných papierov a držbám takýchto cenných papierov osôb konajúcich v zhode s ňou priamo alebo nepriamo poskytujú stanovené percento hlasovacích práv v tejto spoločnosti, ktoré má za následok jej kontrolu, členské štáty zabezpečia, aby sa od takejto osoby požadovalo vykonanie ponuky ako prostriedok ochrany menšinových akcionárov tejto spoločnosti, pričom táto ponuka sa musí týkať všetkých držíeb týchto akcionárov za primeranú cenu definovanú v článku 5 ods. 4 uvedenej smernice. 30. Potom, aby sa zabezpečila tiež ochrana menšinových akcionárov spoločnosti, na ktorú sa vzťahuje ponuka na prevzatie, považuje článok 5 ods. 4 prvý pododsek smernice 2004/25 za primeranú cenu najvyššiu cenu, ktorú za tie isté cenné papiere zaplatí navrhovateľ alebo osoby konajúce v zhode s ním počas obdobia, ktoré určia členské štáty ako obdobie aspoň šesť mesiacov a nie viac ako dvanásť mesiacov pred ponukou uvedenou v článku 5 odseku 1 tejto smernice. 31. Napokon článok 5 ods. 4 druhý pododsek smernice 2004/25 upravuje, že ak sú dodržané všeobecné zásady uvedené v článku 3 ods. 1, členské štáty môžu povoliť svojim orgánom dohľadu, uvedeným v článku 4 tejto smernice, upraviť primeranú cenu uvedenú v prvom pododseku za okolností a v súlade s kritériami, ktoré sú jasne určené. Na tieto účely môžu členské štáty jednak zostaviť zoznam okolností, za ktorých môže byť upravená primeraná cena smerom nahor alebo nadol, a jednak určiť kritériá, ktoré sa uplatnia v takýchto prípadoch, pričom sa spresňuje, že tieto okolností a kritériá musia byť jasne určené. Príklady týchto okolností a týchto kritérií sú uvedené v článku 5 ods. 4 druhom pododseku uvedenej smernice. 32. Z týchto ustanovení vyplýva, že ak sa členský štát rozhodol povoliť orgánu dohľadu upraviť primeranú cenu definovanú v článku 5 ods. 4 prvom pododseku smernice 2004/25 s cieľom stanoviť cenu, za ktorú sa má predložiť ponuka na prevzatie, výkon tejto právomoci úpravy ceny sa musí uskutočniť pri dodržaní hlavných zásad upravených v článku 3 ods. 1 tejto smernice. 33. V tejto súvislosti, pokiaľ členský štát v súlade s článkom 5 ods. 4 druhým pododsekom uvedenej smernice stanoví určité okolnosti, pri ktorých možno vykonať uvedenú právomoc úpravy ceny, musí osobitne zohľadniť zásadu ochrany záujmov majiteľov cenných papierov spoločnosti, nad ktorými nadobudla kontrolu fyzická alebo právnická osoba, ako je stanovené v uvedenom článku 3 ods. 1.».

19. Na uvedené závery Súdny dvor nadviazal v rozsudku z 10. decembra 2020 vo veci Euromin Holdings (Cyprus) Limited, C-735/19, ktorým rozhodol: «1. Článok 5 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/25/ES z 21. apríla 2004 o ponukách na prevzatie sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje tri metódy na určenie primeranej ceny, za ktorú musí navrhovateľ spätne nakúpiť akcie spoločnosti, vrátane metódy vyplývajúcej z vykonania článku 5 ods. 4 prvého pododseku tejto smernice, a ktorou sa ukladá povinnosť vždy použiť metódu, ktorá vedie k najvyššej cene, pod podmienkou, že metódy stanovenia primeranej ceny, ktoré sú odlišné od metódy vyplývajúcej z vykonania tohto článku 5 ods. 4 prvého pododseku, uplatňuje orgán dohľadu v súlade so všeobecnými zásadami stanovenými v článku 3

ods. 1 uvedenej smernice, ako aj za okolností a podľa kritérií stanovených jasným, presným a transparentným právnym rámcom. 2. Článok 5 ods. 4 druhý pododsek smernice 2004/25 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na účely ponuky na prevzatie sa hodnota akcie získa vydelením čistých aktív cieľovej spoločnosti vrátane podielu menšinového akcionára, ktorý je preto nekontrolný, počtom emitovaných akcií, pokiaľ nejde o metódu stanovenia ceny akcie, založenú na objektívnom kritériu hodnotenia vo všeobecnosti používanom vo finančnej analýze, ktoré možno považovať za „jasne určené“ v zmysle tohto ustanovenia, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu. 3. Smernica 2004/25 sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci postupu ponuky na prevzatie priznáva navrhovateľovi práva, ktoré možno uplatniť v rámci žaloby o zodpovednosť štátu...»

20. Ústavný súd konštatuje, že smernicu o ponukách na prevzatie Slovenská republika transponovala do svojho vnútroštátneho právneho poriadku schválením zákona č. 644/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

21. Povinnú ponuku na prevzatie upravujú § 118 až § 119 zákona o cenných papieroch.

22. Protiplnenie pri povinnej ponuke na prevzatie môže byť vo forme peňažného protiplnenia, vo forme cenných papierov alebo kombinácia týchto dvoch foriem. Ak navrhovateľ ponúka aspoň časť plnenia vo forme cenných papierov, musí ako alternatívu ponúknuť aj peňažné protiplnenie (§ 118g ods. 4 zákona o cenných papieroch).

23. Protiplnenie pri povinnej ponuke na prevzatie musí byť primerané hodnote akcií cieľovej spoločnosti; primeranosť protiplnenia sa doloží znaleckým posudkom, ktorý sa vypracúva podľa osobitného predpisu (vyhlášky o stanovení všeobecnej hodnoty majetku). Ak povinná ponuka na prevzatie predchádza uplatneniu práva výkupu podľa § 118i, je znalec povinný stanoviť všeobecnú hodnotu podniku ako celku majetkovou metódou a zároveň podnikateľskou metódou, pričom za primerané protiplnenie stanovené znaleckým posudkom sa považuje vyššia z výsledných všeobecných hodnôt podniku ako celku určených majetkovou metódou a podnikateľskou metódou pomerne rozrátaných na jednotlivé akcie cieľovej spoločnosti podľa ich pomerného podielu na základnom imaní (§ 118g ods. 5 zákona o cenných papieroch).

24. Za primerané sa považuje protiplnenie, ktoré nie je nižšie ako najvyššie protiplnenie, ktoré navrhovateľ alebo osoba konajúca v zhode s navrhovateľom poskytla za akcie cieľovej spoločnosti za posledných 12 mesiacov pred vznikom povinnosti vyhlásiť povinnú ponuku na prevzatie, a zároveň nie je nižšie ako protiplnenie stanovené znaleckým posudkom a zároveň nemôže byť nižšie ako hodnota čistého obchodného imania vrátane hodnoty nehmotného majetku podniku pripadajúceho na jednu akciu podľa poslednej účtovnej závierky overenej audítorom pred vznikom povinnosti vyhlásiť povinnú ponuku na prevzatie. V prípade kótovaných akcií primerané protiplnenie súčasne nemôže byť nižšie ako priemerný kurz týchto akcií dosiahnutý na burze cenných papierov za posledných 12 mesiacov pred vznikom povinnosti vyhlásiť povinnú ponuku na prevzatie (§ 118g ods. 6 zákona o cenných papieroch).

25. Z uvedeného vyplýva, že zákon o cenných papieroch definuje jednotlivé atribúty, ktoré musí spĺňať protiplnenie tak, aby mohlo byť považované za primerané. Konkrétne metódy a postupy stanovenia všeobecnej hodnoty akcií na účely zistenia primeranej hodnoty protiplnenia podľa zákona o cenných papieroch znalcom ustanovuje vyhláška o stanovení všeobecnej hodnoty majetku

v prílohe 16, čo je predpokladom toho, že znalecký posudok bude vykazovať vysokú mieru objektivity. Takýto spôsob stanovenia všeobecnej hodnoty akcií nie je v členských štátoch neobvyklý, aj keď treba dodať, že niektoré členské štáty stanovenie všeobecnej hodnoty akcií ponechali na báze všeobecne akceptovaných štandardov (napr. International Valuation Standards, European Valuation Standards).

26. Výsledkami znaleckého dokazovania nemožno nahrádzať dôkazy vo veci samej, resp. voľné hodnotenie dôkazov zo strany súdu podľa relevantných ustanovení príslušného procesného kódexu (m. m. I. ÚS 548/2022).

27. „*Formálny obsah znaleckého posudku ako výsledku špecializovanej odbornej činnosti vykonanej za podmienok ustanovených v zákone č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov znalcom pre zadávateľa tvoria viaceré jeho časti (§ 17 ods. 3), ktoré vo vzájomných súvislostiach a aj ako celok musia zabezpečiť preskúmanie jeho obsahu a overenie odôvodnenosti postupov. Ak účastník chcel spochybníť závery znalca, bolo jeho povinnosťou predložiť k týmto tvrdeniam také procesne relevantné dôkazné prostriedky, ktoré by jednoznačne odborné závery znalca spochybnili.*“ (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1Sžd/4/2014 z 18. februára 2014, R 102/2015).

28. To sa sťažovateľke v posudzovanom prípade nepodarilo.

29. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu jasne vyplýva, že vierohodnosť znaleckého posudku č. 108/2011 vyhotoveného na základe pokynu okresného súdu bola po výsluchu znalca, ktorý vypracoval uvedený znalecký posudok a ktorý navrhla sťažovateľka, spochybnená (§ 197 ods. 2 CSP), a teda v konaní nebolo preukázané, že všeobecná hodnota jednej akcie v sume 90,22 eur predstavuje primeranú hodnotu protiplnenia podľa relevantných ustanovení zákona o cenných papieroch, čo by zakladalo nárok sťažovateľky na doplatenie rozdielu (t. j. 96,66 eur) medzi poskytnutím protiplnením vo výške 83,78 eur za dve akcie a protiplnením vo výške 180,44 eur za dve akcie, ktoré by mohla dostať (body 2 a 3). Na druhej strane sťažovateľka, ktorej záujem na získaní primeranej protihodnoty za akcie bol legitímny, v konaní pred všeobecnými súdmi nepredložila žiadny relevantný dôkaz svedčiaci o tom, že všeobecná hodnota jednej akcie v sume 41,89 eur stanovená znaleckým posudkom č. 10/2009 nepredstavuje najvyššiu cenu, resp. najvyššie protiplnenie, ktoré navrhovateľ alebo osoba konajúca v zhode s navrhovateľom poskytla za akcie cieľovej spoločnosti za posledných 12 mesiacov pred vznikom povinnosti vyhlásiť povinnú ponuku (body 17 a 23).

30. Celkom výnimočne môžu nastať prípady, keď práve skutkové zistenia prvoinštančného a druhoinsťančného súdu sú natoľko chybné, že vo svojom dôsledku predstavujú porušenie práv garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy (ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami)... Ide obvykle o situáciu, keď je zistenie skutkového stavu *prima facie* natoľko chybné, že by k nemu súd pri rešpektovaní zásad hodnotenia dôkazov nemohol nikdy dospieť. Podstatou prieskumu teda nebýva prehodnocovanie skutkového stavu, ale kontrola postupu súdu pri procese jeho zisťovania (m. m. I. ÚS 6/2018).

31. Medzi takéto prípady posudzovaný prípad evidentne nepatrí.

32. Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom závery krajského súdu nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené ani z nich nevyplýva

taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich povinnú ponuku na prevzatie podľa § 118 až § 119 zákona o cenných papieroch, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

33. Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010, I. ÚS 249/2022) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy totiž nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08, I. ÚS 1/2020).

III.2. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 a čl. 7 ods. 2 ústavy, základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

34. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva. V inom prípade by totiž najvyšší súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010).

35. Ústavný súd preto za ústavne konformný a udržateľný považuje aj záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky ako neprípustného. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.).

36. Jediné, čo možno najvyššiemu súdu vytknúť, je, že osobitne nereagoval na dovoláciu námietku sťažovateľky, že súdy nižšej inštancie nevyložili eurokonformne ustanovenia smernice o ponukách na prevzatie týkajúce sa ochrany menšinových akcionárov, povinnej ponuky a primeranej ceny. Na druhej strane treba uznať, že vzhľadom na zložitosť problematiky stanovenia všeobecnej hodnoty akcií na účely zistenia primeranej hodnoty protiplnenia podľa zákona o cenných papieroch dovolacia námietka sťažovateľky nebola dost' konkrétna na to, aby na ňu najvyšší súd odpovedal inak, ako vo všeobecnej rovine. V tejto súvislosti najvyšší súd mal mať na zreteli, že pri rozhodovaní o dovolaní je súdom, ktorý okrem rozhodovania o právach a povinnostiach sporových strán „súdi súdy“ s dôsledkami pre sporové strany súčasných i budúcich. Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky (I. ÚS 336/2019).

37. Kompetencie najvyššieho súdu zásadne nemôže nahrádzať ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, keďže, ako bolo uvedené (bod 12), za určitých okolností slovenské orgány aplikujúce právo (aj súdy) musia skúmať nielen vôľu zákonodarcu, ale aj vôľu úniijného tvorca zodpovedajúcej právnej regulácie, čo však v danej veci nevyklučuje poukaz na smernicu o ponukách na prevzatie a na európsku judikatúru v bodoch 11 až 20 tohto uznesenia.

38. Inými slovami, ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú podľa čl. 144 ods. 1 ústavy pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy (II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07).

III.3. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

39. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95). „Tento článok Ústavy Slovenskej republiky nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné, a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastniť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky treba vykladať tak, že každý má právo vlastniť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

III.4. Záver

40. Medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

41. Článok 2 ods. 2 ústavy spolu s čl. 1 ods. 2 ústavy predstavuje základné interpretačné pravidlá (základné ustanovenia), ktorými sú orgány verejnej moci (teda aj súdy) viazané a ich porušenie je možné namietat' len v spojitosti s porušením základných práv a slobôd (nie samostatne). Keďže v posudzovanej veci nebolo zistené porušenie už označených práv sťažovateľky, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto článkov ústavy zo strany krajského súdu a najvyššieho súdu.

42. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako celok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

43. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu